

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษารุ่นนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากโรคไตเรื้อรังในอำเภอจุน จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของผู้ป่วยนอกที่เป็นโรคไตเรื้อรัง และประเมินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจตลอดอายุขัยแบบองค์รวมเนื่องจากการเป็นโรคไตเรื้อรังในอำเภอจุน จังหวัดพะเยา สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ในส่วนของข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยนอกที่เป็นโรคไตเรื้อรังและเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลจุน อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2555 จำนวน 300 คน โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วยข้อมูล 3 ส่วน คือข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ป่วย ข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของผู้ป่วย และข้อมูลค่าใช้จ่ายและต้นทุนค่าเสียโอกาสต่าง ๆ ของผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย และในส่วนของข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยส่วนใหญ่เป็นข้อมูลจากโรงพยาบาลจุน อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ได้แก่ ข้อมูลต้นทุนของโรงพยาบาล จำนวนผู้ป่วยนอกที่เป็นโรคไตเรื้อรัง จำนวนผู้เสียชีวิตจากโรคไตเรื้อรัง ข้อมูลประชากรในอำเภอจุน จังหวัดพะเยา และข้อมูลต้นทุนค่ายารักษาโรค นอกจากนี้ยังมีข้อมูลรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรในอำเภอจุน จังหวัดพะเยา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ค่าถ่วงน้ำหนักความพิการเฉลี่ย และตารางอายุขัยเฉลี่ยมาตรฐานขณะที่มีการเสียชีวิตจากองค์การอนามัยโลก

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 การประเมินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของผู้ป่วยนอกที่เป็นโรคไตเรื้อรังในอำเภอจุน จังหวัดพะเยา

โรคไตเรื้อรังเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและส่งผลกระทบต่อภาระรายจ่ายหรืองบประมาณในการรักษาพยาบาลและดูแลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังของโรงพยาบาล เนื่องจากผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังในอำเภอจุน จังหวัดพะเยา โดยส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและมีรายได้น้อยหรือไม่มีรายได้เลย และกลุ่มผู้ป่วยเหล่านี้ได้ใช้สิทธิการประกันสุขภาพถ้วนหน้าในกลุ่มของสิทธิผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปมากที่สุดในการเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล นอกจากนี้อัตราความชุกของผู้ป่วยที่เป็นโรคไตเรื้อรังที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลจุน อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 พบในกลุ่มอายุ 80

ปีขึ้นไปทั้งในเพศชายและหญิงมีอัตราความชุกของโรคไตเรื้อรังมากกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ โดยมีค่าเท่ากับ 294.64 และ 169.4215 ต่อจำนวนประชากรหนึ่งพันคน ดังนั้นการป่วยด้วยโรคไตเรื้อรังส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวผู้ป่วย ครอบครัว สังคม การบริการสาธารณสุข และเศรษฐกิจส่วนรวม

สำหรับการวิเคราะห์ต้นทุนในส่วนของคุณเสียทางเศรษฐกิจของผู้ป่วยนอกที่เป็นโรคไตเรื้อรังในอำเภอจุน จังหวัดพะเยา (ต่อคนต่อปี) ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน นั่นคือต้นทุนของโรงพยาบาลและต้นทุนของผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย ในส่วนของต้นทุนของโรงพยาบาลจะเป็นการศึกษาต้นทุนที่เกิดจากการให้การรักษายาบาลผู้ป่วยนอกที่เป็นโรคไตเรื้อรังของโรงพยาบาล และในส่วนต้นทุนของผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย จะแยกออกเป็นต้นทุนชัดเจนหรือต้นทุนที่จ่ายจริง (Explicit Cost) และต้นทุนแอบแฝง (Implicit Cost) ของผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย โดยต้นทุนชัดเจนหรือต้นทุนที่จ่ายจริง (Explicit Cost) ได้ทำการศึกษาเฉพาะต้นทุนค่าเดินทางของผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย และต้นทุนแอบแฝง (Implicit Cost) จะวัดจากต้นทุนค่าเสียโอกาสด้านต่าง ๆ ของผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย

ในการวิเคราะห์ต้นทุนของโรงพยาบาลจะทำการศึกษาด้านต้นทุนที่เกิดจากการให้การรักษายาบาลผู้ป่วยนอกที่เป็นโรคไตเรื้อรังของโรงพยาบาล (ต่อคนต่อปี) โดยคำนวณจากต้นทุนรวมทั้งหมด (Full cost) ของคลินิกพิเศษสำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง และโรคไตเรื้อรัง หาดด้วยจำนวนผู้ป่วยนอกที่เป็นโรคไตเรื้อรังที่มารับการรักษายาบาลในโรงพยาบาลจุน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 และการคำนวณต้นทุนรวมทั้งหมด (Full cost) ของคลินิกพิเศษสามารถคำนวณได้จากผลรวมต้นทุนรวมทางตรงและต้นทุนทางอ้อมของโรงพยาบาล โดยใช้วิธีการจัดสรรหรือกระจายต้นทุนในรูปของสมการพีชคณิตเส้นตรง (Simultaneous Equation Method) ในการคำนวณ จากการศึกษาพบว่าต้นทุนที่เกิดจากการให้การรักษายาบาลผู้ป่วยนอกที่เป็นโรคไตเรื้อรังของโรงพยาบาล (ต่อคนต่อปี) มีค่ามากที่สุดในส่วนของคุณเสียทางเศรษฐกิจของผู้ป่วยนอกที่เป็นโรคไตเรื้อรังในอำเภอจุน จังหวัดพะเยา (ต่อคนต่อปี) คิดเป็นร้อยละ 60.37 ดังนั้นโรงพยาบาล หรือภาครัฐจึงเป็นผู้รับภาระรายจ่าย หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการรักษายาบาลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง

จากการศึกษาด้านต้นทุนของผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย ประกอบด้วยต้นทุนชัดเจนหรือต้นทุนที่จ่ายจริง (Explicit Cost) และต้นทุนแอบแฝง (Implicit Cost) ของผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย ในส่วนของต้นทุนชัดเจนหรือต้นทุนที่จ่ายจริงของผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยจะคำนวณเฉพาะต้นทุนค่าเดินทางของผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย เนื่องจากผู้ป่วยทั้งหมดที่ทำการศึกษามีสิทธิการประกันสุขภาพถ้วนหน้าในการเข้ารับการรักษาพยาบาล จึงไม่สามารถคำนวณต้นทุนค่ารักษายาบาลหรือต้นทุนค่ายารักษา

โรคของผู้ป่วยได้ และต้นทุนค่าเดินทางของผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยคิดเป็นร้อยละ 10.07 และในส่วน ต้นทุนแอมเฟกของผู้ป่วย ประกอบด้วย ต้นทุนค่าเสียโอกาสจากรายได้ของผู้ป่วยที่ต้องสูญเสียไป เนื่องจากการป่วย คิดเป็นร้อยละ 5.24 ต้นทุนค่าเสียโอกาสในการรอรับการตรวจรักษาของผู้ป่วย นอกที่เป็นโรคไตเรื้อรัง คิดเป็นร้อยละ 5.21 และต้นทุนค่าเสียโอกาสจากการเดินทางของผู้ป่วย คิดเป็นร้อยละ 1.07 ตามลำดับ และในส่วนต้นทุนแอมเฟกของญาติผู้ป่วย ประกอบด้วยต้นทุนค่าเสีย โอกาสจากรายได้ของญาติผู้ป่วยที่ต้องสูญเสียไปเนื่องจากการดูแลผู้ป่วยในวันที่ผู้ป่วยต้องมารับ การตรวจรักษาที่โรงพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 10.48 ต้นทุนค่าเสียโอกาสในการรอรับการตรวจรักษา ของญาติผู้ป่วย คิดเป็นร้อยละ 6.29 และต้นทุนค่าเสียโอกาสจากการเดินทางของญาติผู้ป่วย คิดเป็น ร้อยละ 1.25 ของต้นทุนรวมในส่วนของความสูญเสียทางเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ในส่วน of ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ป่วยนอกที่เป็นโรคไตเรื้อรัง พบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 60-90 ปี จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาเป็น ส่วนมากและโดยส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา นอกจากนี้ผู้ป่วยโดยส่วนใหญ่มีจำนวนชั่วโมงทำงานต่อ วันเฉลี่ยเท่ากับ 5.03 ชั่วโมงต่อวัน โดยส่วนใหญ่ทำงานโดยเฉลี่ย 4.99 หรือประมาณ 5 วันต่อ สัปดาห์ และมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 34,553.32 บาทต่อปี ซึ่งน้อยกว่ารายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีของ ประชากรในอำเภอจุนมีค่าเท่ากับ 51,806.82 บาทต่อปี และในส่วน of ข้อมูลเกี่ยวกับการ รักษาพยาบาลของผู้ป่วย พบว่าผู้ป่วยนอกที่ป่วยเป็นโรคไตเรื้อรังส่วนใหญ่ มีสาเหตุมาจากโรค ความดันโลหิตสูง โดยเริ่มเป็นโรคไตเรื้อรังเมื่อมีอายุอยู่ในช่วง 51-70 ปี และผู้ป่วยโดยส่วนมาก ป่วยด้วยโรคไตเรื้อรังมาเป็นระยะเวลาเฉลี่ยเท่ากับ 5.36 ปี สำหรับการเข้ารับการรักษโดยการเป็น ผู้ป่วยนอกมีจำนวนครั้งเฉลี่ย 5.59 ครั้งต่อปี นอกจากนี้ส่วนใหญ่ได้รับการรักษาด้วยยา เนื่องจา กเป็นการรักษาในระยะเริ่มแรกของโรคและวิธีการรักษาโรคไตเรื้อรังต่าง ๆ เช่น การล้างไต การฟอก เลือด และวิธีการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องรับประทานยาควบคู่ไปด้วย

5.1.2 การประเมินความสูญเสียทางเศรษฐกิจตลอดอายุขัยแบบองค์รวมเนื่องจากการเป็นโรค ไตเรื้อรังในอำเภอจุน จังหวัดพะเยา

การประเมินต้นทุนในส่วน of ความสูญเสียรายได้ตลอดอายุขัยแบบองค์รวม (ต่อคน) แยกออกเป็น ต้นทุนค่าเสียโอกาสในช่วงที่ป่วย และต้นทุนค่าเสียโอกาสในช่วงที่เสียชีวิตก่อนวัย อันควร และใช้แบบจำลองการวัดสถานะสุขภาพของประชากรแบบองค์รวม (Disability-Adjusted Life Years-DALYs) เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนในส่วนนี้โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

จากการศึกษาต้นทุนในส่วน of ความสูญเสียรายได้ตลอดอายุขัยแบบองค์รวมเนื่องจากการ เป็นโรคไตเรื้อรังในอำเภอจุน จังหวัดพะเยา (ต่อคน) พบว่าต้นทุนค่าเสียโอกาสในช่วงที่ เสียชีวิตก่อนวัยอันควรมีค่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.79 ของต้นทุนในส่วน of ความสูญเสีย

รายได้ตลอดอายุขัยแบบองค์รวมทั้งหมด รองลงมา คือต้นทุนค่าเสียโอกาสในช่วงที่ป่วย หรือมีภาวะบกพร่องทางสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 2.21 ของต้นทุนรวมในส่วนของความสูญเสียรายได้ตลอดอายุขัยแบบองค์รวมทั้งหมด จะเห็นได้ว่า การที่ผู้ป่วยเสียชีวิตก่อนวัยอันควรด้วยโรคไตเรื้อรัง ทำให้โอกาสในการสร้างรายได้ลดลงดังนั้นหากผู้ป่วยมีแนวโน้มที่เสียชีวิตด้วยโรคไตเรื้อรังเพิ่มมากขึ้นย่อมส่งผลให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้นไปด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.2.1 จากการคำนวณต้นทุนที่เกิดจากการให้การรักษาพยาบาลผู้ป่วยนอกที่เป็นโรคไตเรื้อรังของโรงพยาบาล ทำให้ทราบถึงต้นทุนเฉลี่ยของโรงพยาบาล (ต่อคนต่อปี) มีค่าเท่ากับ 6,908.75 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งเป็นส่วนของต้นทุนค่ายารักษาโรคถึงร้อยละ 46.05 ทำให้ทราบว่าโรคไตเรื้อรังมีต้นทุนค่ายารักษาโรคที่สูงมาก ซึ่งจะเป็นภาระของรัฐบาลที่จะเป็นผู้จัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ เนื่องจากผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าได้รับสิทธิครอบคลุมค่ายารักษาโรคและค่าบริการของโรงพยาบาล ดังนั้นภาครัฐ โรงพยาบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมอบหมายให้องค์การเภสัชกรรมผลิตยาทดแทนที่มีต้นทุนต่ำกว่าต้นทุนยาที่ใช้ในการรักษาโรคไตเรื้อรังในปัจจุบัน หรือภาครัฐควรให้ทุนในการคิดค้นยาที่ใช้ในการรักษาโรคไตเรื้อรังแก่องค์กรเภสัชกรรมหรือภาคเอกชน เพื่อให้ต้นทุนยาที่ใช้ในการรักษาโรคไตเรื้อรังลดลง และนอกจากนั้นควรร่วมกันพิจารณาแนวทางการป้องกันโรค โดยการประชาสัมพันธ์หรือให้ความรู้เกี่ยวกับโรคไตเรื้อรัง เพื่อให้ประชาชนตระหนักหรือทราบถึงอันตรายของโรคไตเรื้อรัง

5.2.2 จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของผู้ป่วยนอกที่เป็นโรคไตเรื้อรัง ทำให้ทราบว่าผู้ป่วยที่ป่วยด้วยโรคไตเรื้อรังตั้งแต่อายุยังน้อย หรือน้อยกว่า 30 ปี ดังนั้นภาครัฐ โรงพยาบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดมาตรการ หรือข้อควรปฏิบัติที่จะป้องกันการเป็นโรค หรือลดความน่าจะเป็นที่จะเป็นโรค หรือการมุ่งรักษาที่สาเหตุหรือปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้เกิดโรคไตเรื้อรัง เช่น มาตรการรณรงค์เพื่อลดการบริโภคเกลือหรือโซเดียม ควบคุมอาหารให้ถูกสุขลักษณะ ควบคุมความดันโลหิตให้เป็นปกติ รวมทั้งหลีกเลี่ยงการใช้ยาที่ส่งผลต่อไต เพื่อนำไปสู่การเสื่อมของไตที่ช้าลง คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเป็นการลดต้นทุนค่ารักษาพยาบาลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

5.2.3 จากการศึกษาต้นทุนในส่วนของความสูญเสียรายได้ตลอดอายุขัยแบบองค์รวมทั้งหมดเนื่องจากการเป็นโรคไตเรื้อรังในอำเภอจุน จังหวัดพะเยา (ต่อคน) พบว่าต้นทุนค่าเสียโอกาสในช่วงที่เสียชีวิตก่อนวัยอันควรมีค่าเท่ากับ 360,457.23 บาทต่อคน ส่งผลให้ผู้เสียชีวิตก่อนวัยอันควรด้วยโรคไตเรื้อรังสูญเสียโอกาสในการสร้างรายได้ และสูญเสียโอกาสในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ให้แก่ประเทศ ดังนั้น โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลควรดำเนินการตรวจค้นหาหรือคัดกรองผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังในประชากรกลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดโรค เนื่องจากการตรวจพบโรคในระยะเริ่มแรก จะเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของตัวผู้ป่วยเอง ครอบครัว ภาครัฐ ตลอดจนความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

ในการศึกษารั้งนี้ได้ศึกษาเฉพาะต้นทุนค่าใช้จ่ายของโรงพยาบาล ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยที่เกิดขึ้นเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษารั้งต่อไปควรศึกษาเปรียบเทียบกับงบประมาณหรือต้นทุนที่ใช้ในการรักษาผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังของรัฐบาลและงบประมาณหรือต้นทุนที่ใช้ในการป้องกันการเกิดโรค ตลอดจนการลดอุบัติการณ์การเกิดโรคและอัตราความชุกของโรค